

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**Методичні рекомендації
і плани семінарських занять
щодо вивчення дисципліни
“ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ ТА
ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ”
(для бакалаврів, спеціалістів)**

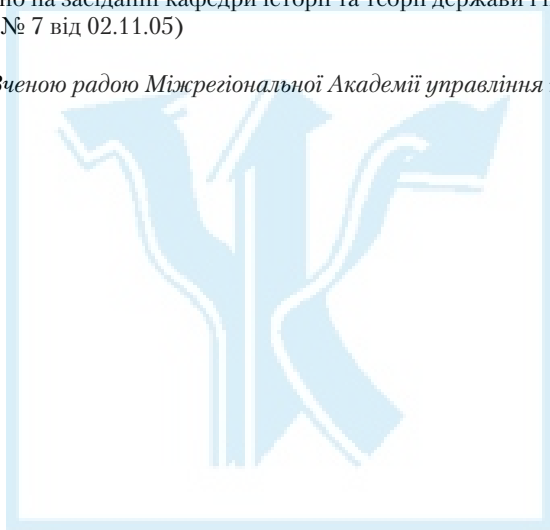
МАУП

Київ 2005

Підготовлено професором кафедри історії та теорії держави і права
В. П. Марчуком

Затверджено на засіданні кафедри історії та теорії держави і права
(протокол № 7 від 02.11.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Вайнола Р. Х. Методичні матеріали до практичних і семінарських занять з дисципліни “Актуальні проблеми соціальної педагогіки” (для спеціалістів, магістрів). — К.: МАУП, 2005. — 14 с.

Методична розробка містить пояснювальну записку, зміст практичних і семінарських занять, теми рефератів, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Із реформуванням країни, становленням нових соціально-економічних засад її розвитку актуалізується завдання побудови нових відносин між суспільством та особистістю. Пошук оптимальних шляхів соціалізації особистості та її соціальний захист стають першочерговими завданнями людинознавчих дисциплін.

У зв'язку з цим постає питання про розвиток соціальної педагогіки як перспективного напрямку педагогічної науки, що досліджує провідні шляхи, умови та засоби соціалізації дітей і молоді, роль і місце в цьому процесі різних суспільних інститутів. Сьогодні соціально-педагогічна діяльність в Україні інтенсивно розвивається. Створено систему центрів соціальних служб, реабілітаційних центрів, спеціалізованих служб. Останніми роками зареєстровано багато громадських організацій, які працюють у соціальній сфері та здійснюють соціальну роботу з дітьми та молоддю.

Постійно зростає кількість наукових досліджень з проблем соціально-педагогічної роботи, виходить багато видань, в яких представлено як зарубіжний, так і вітчизняний досвід різних напрямів соціальної підтримки дітей і молоді. Регулярним стало обговорення різноманітних питань соціальної роботи на міжнародних, національних, регіональних конференціях, семінарах, круглих столах.

Вагомою складовою процесу становлення та розвитку соціально-педагогічної роботи в Україні залишаються проекти і програми соціального спрямування.

Саме ці чинники обумовлюють необхідність викладання дисципліни “Актуальні проблеми соціальної педагогіки” при підготовці спеціалістів, магістрів.

Мета курсу — ознайомити студентів з новими надбаннями в теорії та інноваціями у практиці соціально-педагогічної роботи із засвоєнням теоретичних основ соціальної педагогіки з урахуванням сучасної соціально-економічної ситуації, досвіду вітчизняної та світової соціально-педагогічної практики.

Завдання:

- формування професійно-орієнтованого світогляду майбутніх спеціалістів;
- розкриття основних теоретичних положень соціально-педагогічної діяльності;

- обґрунтування змісту провідних напрямів соціально-педагогічної діяльності з представниками різних соціальних груп;
- створення оптимальних умов для соціалізації підростаючого покоління.

Курс містить два змістових модулі:

1. Науково-теоретичні основи соціальної педагогіки.
2. Технологічні аспекти сучасної соціально-педагогічної роботи.

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1. Науково-теоретичні основи соціальної педагогіки

Практичне заняття 1. Кваліфікаційна характеристика соціального педагога

Мета:

- визначити, які базові та спеціальні знання потребуються фахівцю з соціальної роботи;
- з'ясувати основні сфери соціально-педагогічної діяльності;
- описати морально-етичний “портрет” соціального педагога;
- визначити сутність функцій соціально-педагогічної діяльності.

План:

1. За результатами роботи в групах заповнити таблицю:

Вид діяльності	Базові знання	Спеціальні знання

2. Із запропонованого переліку виділити основні посадові обов'язки соціального педагога:

- вивчає психолого-медико-педагогічні особливості дітей і молоді;
- умови їх життя в мікросоціумі;
- виявляє інтереси, потреби, труднощі, проблеми, конфліктні ситуації відхилення в поведінці дітей і молоді;
- подає їм своєчасну допомогу та підтримку;
- виступає посередником між особистістю та організацією, сім'єю, спеціалістами різних соціальних служб, відомств та адміністративних органів;
- здійснює реабілітацію дітей-інвалідів;
- організує роботу з дітьми та молоддю за місцем проживання;

- забезпечує соціальний супровід дітей-сиріт;
 - працює з профілактики негативних явищ серед дітей і молоді.
3. Індивідуальна творча робота. Заповнення таблиці:

Якості соціального педагога

Психологічні характеристики	Морально-етичні якості	Психоаналітичні якості	Педагогічні якості
-----------------------------	------------------------	------------------------	--------------------

4. Визначити зміст функцій соціально-педагогічної діяльності (робота з підручником).

Література [5; 19; 28; 42; 43; 47]

Практичне заняття 2. Принципи та методи соціально-педагогічної діяльності

Мета:

- обґрунтувати теоретичне та практичне значення принципів соціально-педагогічної діяльності; розрізнити їх основні групи;
- охарактеризувати особливості кожного принципу соціально-педагогічної діяльності;
- знати основні класифікації методів соціальної роботи;
- організувати свою професійну діяльність з урахуванням набутих за цією темою теоретичних знань.

План:

1. За результатами аналізу таблиці “Принципи соціально-педагогічної роботи” визначити, чим обумовлена така систематизація принципів?
2. Підтвердити прикладами, як реалізуються окремі принципи у практичній роботі соціального педагога.
3. Якими принципами соціально-педагогічної діяльності можна доповнити ті, що наведені в таблиці? Відповідь обґрунтуйте.
4. За результатами аналізу теоретичного матеріалу скласти перелік методів соціальної роботи за такими класифікаційними характеристиками:
 - за кількісним підходом;
 - загальнофілософські методи;
 - загальнонаукові методи;
 - адміністративні методи;
 - інноваційні методи.

Література [6; 10; 12; 15; 22; 35; 44]

Семінарське заняття 3. Сім'я як провідний фактор соціалізації особистості

Мета:

- обґрунтувати провідну роль сім'ї в соціалізації особистості;
- характеризувати сім'ї за різними ознаками;
- знати функції сім'ї як соціального інституту;
- визначати зміст державної сімейної політики та форми соціально-педагогічної роботи з сім'єю.

План:

1. Визначити суспільні погляди на роль сімейного виховання на різних етапах розвитку суспільства.
2. Характеристика основних функцій сім'ї.
3. Особливості соціалізації дитини в різних типах сімей.
4. Форми соціально-педагогічної роботи із сім'єю. Заповнення таблиці:

№ пор.	Тип сім'ї	Характер проблеми	Форми роботи

Література [3; 20; 44; 45; 47]

Модуль 2. Технологічні аспекти сучасної соціально-педагогічної роботи

Семінарське заняття 4. Соціально-педагогічна підтримка дітей з обмеженими функціональними можливостями

Мета:

- поповнити знання про особливості інвалідності, її типи та види;
- класифікувати причини обмеженої дієздатності;
- знати особливості соціально-педагогічної роботи з дітьми з обмеженими функціональними можливостями.

План:

1. Аналіз сегрегаційного та інтеграційного підходів до вирішення проблем дітей з обмеженими можливостями.
2. Корекційно-освітня діяльність соціального педагога з розвитку, виховання та навчання дітей-інвалідів.

3. Зміст діяльності соціального педагога в системі закладів соціальної підтримки осіб з обмеженою дієздатністю.
4. Порівняльний аналіз зарубіжних і вітчизняних програм соціальної інтеграції молодих інвалідів.

Література [2; 3; 8; 19; 20; 27; 33; 44; 48]

Семінарське заняття 5. Девіація неповнолітніх як соціально-педагогічна проблема

Мета:

- сутність девіантної поведінки;
- на основі аналізу літератури визначити різні типи девіації;
- обґрунтувати основні класифікаційні підходи до визначення причин девіантної поведінки у дітей і молоді.

План:

1. Психологічні передумови ризикованої поведінки підлітків.
2. Характеристика відповідальної поведінки як умови запобігання негативним явищам у молодіжному середовищі.
3. Аналіз ефективності профілактичних програм державних і громадських організацій в Україні.
4. Наведення конкретних прикладів дії факторів ризику девіантної поведінки.
5. Домінуючі фактори ризику девіантної поведінки дітей і молоді в умовах мікросоціуму.
6. Профілактичні технології, що можуть сприяти зменшенню проявів девіантної поведінки серед дітей і молоді.

Література [11; 13; 16; 17; 20; 29; 46; 49]

Практична робота 6. Соціально-педагогічна діяльність в загальноосвітніх закладах

Мета:

- усвідомити функціональні обов'язки соціального педагога в середніх загальноосвітніх закладах;
- визначити сутність і специфіку соціально-педагогічної діяльності в середньому загальноосвітньому навчальному закладі;
- розробити макет та орієнтовний зміст соціального паспорта класу.

План:

1. Обґрунтувати необхідність професійної соціально-педагогічної діяльності в різних типах навчальних закладів.
2. Розробити орієнтовний соціальний паспорт класу за такими пунктами:
 - I. Гендерна характеристика класу:
 - кількість хлопців;
 - кількість дівчат.
 - II. Вікові характеристики учнів класу (кількість учнів певного року народження).
 - III. Стан здоров'я вихованців:
 - практично здорові;
 - мають тимчасові розлади здоров'я;
 - мають хронічні соматичні хвороби;
 - мають психосоматичні захворювання;
 - мають інвалідність.
 - IV. Види позанавчальної діяльності вихованців:
 - кількість дітей, які навчаються в музичних школах;
 - кількість дітей, які відвідують спортивні секції;
 - кількість дітей, які займаються в гуртках і клубах за інтересами;
 - не беруть участі.
 - V. Соціальна поведінка учнів класу:
 - кількість учнів, які скоїли різні правопорушення;
 - кількість учнів, які перебувають на обліку в кримінальній міліції у справах неповнолітніх;
 - наявність учнів з різними видами адиктивної поведінки;
 - кількість учнів, які систематично порушують дисципліну, мають стійкі конфлікти з вчителями.
 - VI. Інформація про соціальне середовище розвитку учнів:
 - кількість учнів з повних сімей;
 - кількість учнів з неповних сімей;
 - кількість учнів, яких виховують опікуни чи прийомні батьки;
 - кількість учнів, які проживають з алкоголезалежними батьками;
 - кількість учнів; які проживають з наркозалежними батьками;
 - кількість учнів з матеріально забезпечених сімей;
 - кількість учнів з матеріально незабезпечених сімей;
 - кількість учнів з багатодітних родин.

3. Розробити орієнтовний план роботи соціального педагога по одному з напрямів соціально-педагогічної діяльності в школі.
Література [11; 18; 19; 21; 28; 31; 32; 34; 38; 43; 45]

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Соціальна педагогіка, соціальна робота: сестри, антиподи чи подруги.
2. Взаємозв'язок соціальної педагогіки з іншими науками та галузями суспільної практики.
3. Роль сімейного виховання в соціалізації особистості.
4. Формування толерантного ставлення до людей з особливими потребами в Україні.
5. Поняття норми в людинознавчих дисциплінах.
6. Соціальні суперечності процесу особистісного становлення молоді в сучасних умовах.
7. Засоби масової інформації як чинник соціалізації дітей і молоді.
8. За і проти виховання дітей-сиріт у закладах інтернатного типу.
9. Роль громадських організацій у вирішенні соціально-педагогічних проблем.
10. Роль самопомоги у вирішенні проблем клієнта.
11. Професійна і волонтерська соціально-педагогічна робота: спільне і відмінне.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Абульханова-Славская К. А., Березина Т. Н.* Время личности и время жизни. — СПб., 2001.
2. *Арнольдov А. И.* Живой мир социальной педагогики: в поддержку актуальной науки. — М.: Ин-т педагогики социальной работы РАО. — М., 1999. — 132 с.
3. *Бочарова В. Г.* Профессиональная социальная работа: личностно-ориентированный поход: Монографія. — М.: Ин-т педагогики социальной работы РАО, 1999. — 184 с.
4. *Бочарова В. Г.* Социальная педагогика и социальная политика: линии сопряжения // Социальная работа. — 2002. — № 1. — С. 13–17.
5. *Вишняков А. С.* Диалектическая взаимосвязь социальной педагогики и социальной политики как предмет научного исследования. — М.: Изд-во АСОПиРРФ, 2000. — 28 с.
6. *Воронина Т. Д.* Некоммерческие организации как инновационная компонента современной региональной модели социальной работы// Теория и практика социальной работы на рубеже веков: Материалы I междунар. науч.-практ. конф. / Отв. ред. М. В. Ромм. — Новосибирск, 2001. — С. 92–98.
7. *Воробьев В. П.* Социализация как комплексная культурная трансляция: проблемы переходного общества. — Пенза: Изд-во архит.-строит. акад., 2001. — 163 с.
8. *Воробьева Э. Л.* Региональная модель системы социального обслуживания населения в переходный период. — Екатеринбург, 2000. — 152 с.
9. *Гиль С. С.* Муниципальная система социально-педагогической поддержки молодежных инициатив: опыт разработки и внедрения: Монографія. — Омск: Изд-во ОмГПУ, 2001. — 170 с.
10. *Гостенина В. И.* Социальное партнерство в различных моделях общества. — М., 2001. — 96 с.
11. *Гранкина Р. М.* Проблема социализации личности старшекласника в отечественной педагогике и школе 60–80-годов XX века: Монографія / Под ред. проф. В. В. Макаева. — Пятигорск: Изд-во ПГУ, 2001. — 173 с.
12. *Демидова Т. Е.* Социальная работа: теория и практика. — М.: Экон-Информ, 2003. — 246 с.

13. *Діти “групи ризику”*: психологічні, соціальні та правові аспекти. — К.: КМДА, 2001. — 192 с.
14. *Жуков В., Скуратівський В.* Соціальне партнерство в Україні: Навч. посіб. — К.: Вид-во УАДУ, 2001. — 120 с.
15. *Загвязинский В. И.* Методология и методика социально-педагогического исследования: Книга для социальных педагогов и социальных работников. — М.: Изд-во АСОПиР, 1995.
16. *Зверева І. Д.* Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю в Україні: теорія і практика: Монографія. — К.: Правда Ярославичів, 1998. — 333 с.
17. *Иваненков С. П.* Проблемы социализации современной молодежи. — 2-е изд., доп.: Монография. — СПб., 2003. — 420 с.
18. *Кан-Калик В. А., Никандров Н. Д.* Педагогическое творчество. — М.: Педагогика, 1990. — 144 с.
19. *Капська А. Й.* Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю. — К.: УДЦССМ, 2001. — 220 с.
20. *Капська А. Й.* Соціальна робота: Навч. посіб. — К.: Центр навч. літ., 2005. — 328 с.
21. *Красовицький М. Ю.* Виховна робота в школі: досвід і проблеми: Кн. для вчителя. — К.: Освіта, 1992. — 183 с.
22. *Луков В. А.* Социальное проектирование: Учеб. пособие. — 3-е изд. — М.: Флинта, 2003. — 240 с.
23. *Лук'янець Т. І.* Рекламний менеджмент. — К.: КНЕУ, 1999.
24. *Люди для людей.* — М.: Центр “Социальное партнерство”, 2003. — 224 с.
25. *Лютій В. Н.* Робочі матеріали по темі: Взаємодія із засобами масової інформації в соціальній роботі // Теорія і практика соціальної роботи: профілактика негативних явищ у молодіжному середовищі. — К.: Християнський дитячий фонд; Академія праці і соціальних відносин, 2000.
26. *Мардахаев Л. В.* Социальная педагогика: Учебник. — М.: Гардарики, 2003. — 269 с.
27. *Муздыбаев К.* Стратегия совладения с жизненными трудностями // Журн. социол. и соц. антропологии. — СПб., 1998. — Т. 1; № 2. — С. 105.
28. *Никитина Л. Е.* Социальный педагог в школе. — М.: Акад. проект, 2003. — 112 с.

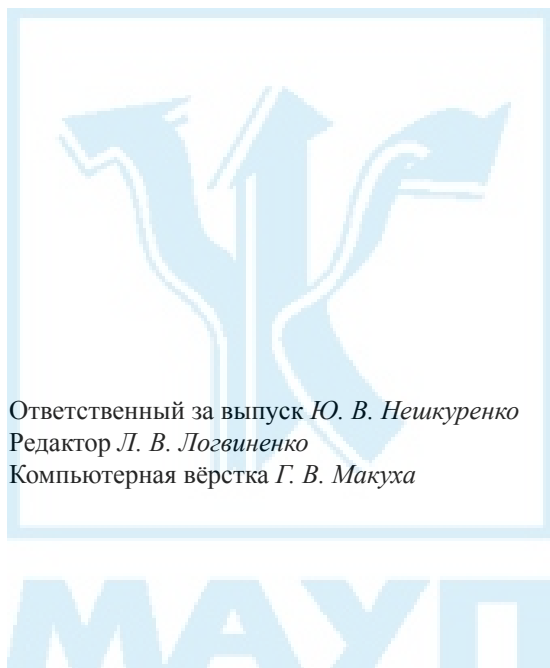
29. *Організація і технології соціальної роботи з дітьми вулиці: Навч. посіб. / За ред. А. Й. Капської. — К.: Інтернаціональний Союз. Ліга соціальних працівників України, 2003. — 260 с.*
30. *Осьмачко Н. В. Социальное проектирование в системе социальной работы // Теория и практика социальной работы на рубеже веков: Материалы I междунар. науч.-практ. конф. — Т. 1 / Отв. ред. М. В. Ромм. — Новосибирск, 2001. — С. 152–155.*
31. *Педагогическое творчество: теоретические аспекты: Сб. науч. тр. / Редкол.: В. В. Крижко, Г. И. Григоренко, Т. И. Сущенко и др. — Запорожье, 1994. — 82 с.*
32. *Педагогічні інновації у сучасній школі / Ред. кол.: І. Р. Єрмаков (відп. ред.), В. Ф. Паламарчук, Д. І. Румянцева, В. І. Шевченко. — К.: Освіта, 1994. — 88 с.*
33. *Підготовка волонтерів та їх роль у реалізації соціальних проєктів / За ред. І. Звереві, Г. Лактіонової. — К.: Наук. світ, 2001. — 49 с.*
34. *Плоткин М. М. Социальное воспитание школьников: Монография. — М.: Изд-во Ин-та педагогики социальной работы, 2003. — 200 с.*
35. *Плышевский В. Г. Прогнозирование, проектирование и моделирование в социальной работе. — М.: Соц.-технол. ин-т МГУС, 2001. — 95 с.*
36. *Попов С. В. Рекламное дело. — М.: Просвещение, 2000.*
37. *Попович Г. М. Потреби як визначальна умова інституціалізації соціальної роботи // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. — 2003. — № 1. — С. 12–21.*
38. *Потапшик М. М. Педагогическое творчество: проблемы развития и опыт: Пособие для учителя. — К.: Рад. шк., 1988. — 189 с.*
39. *Рожков И. Я. Международное рекламное дело. — М.: Юнити; Банки и биржи, 1994.*
40. *Роль засобів масової інформації та інших джерел у формуванні здорового способу життя молоді / О. Яременко, О. Балакірева, Н. Бутенко, О. Вакуленко та ін. — К.: Укр. ін-т соц. досліджень, 2000.*
41. *Савченко С. В. Социализация студенческой молодежи в условиях регионального образовательного пространства. — Луганск: Альма Матер, 2003. — 406 с.*

42. *Социальная педагогика: Учеб. пособие для студ. вузов* / Под ред. В. А. Никитина. — М.: Гуманит. издат. центр ВЛАДОС, 2000. — 272 с.
43. *Соціальна педагогіка: Підручник* / За ред. А. Й. Капської. — К.: Центр навч. літ., 2003. — 256 с.
44. *Соціальна робота в Україні: Навч. посіб.* / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін.; За заг. ред. І. Д. Зверевої, Г. М. Лактіонової. — К.: Центр навч. літ., 2004. — 254 с.
45. *Соціальна робота: технологічний аспект: Навч. посіб.* / За ред. проф. А. Й. Капської. — К.: Центр навч. літ., 2004. — 352 с.
46. *Социально-педагогическая поддержка детей группы риска: Учеб. пособие для студ. вузов* / Л. Я. Олифиренко, Т. И. Шульга, И. Ф. Дементьева. — М.: Академия, 2002. — 256 с.
47. *Социальная работа с семьей и детьми: Сб. ст.* — СПб.: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2002. — 290 с.
48. *Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності.* — К.: Либідь, 2003. — 376 с.
49. *Шульга Т. И., Слот В., Спаньярд Х. Методика работы с детьми “группы риска”.* — 2-е изд., доп. — М.: Изд-во УРАО, 2001. — 128 с.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Зміст практичних і семінарських занять	4
Теми рефератів	9
Список рекомендованої літератури	10

Зам. № ВКЦ-2369
Межрегиональная Академия управления персоналом (МАУП)
03039 Киев-39, ул. Фрометовская, 2, МАУП